

RECORDANT...

per DANIEL SANAHUJA

JOSEP PLANAS i ARGEMI (I)

(Degut a l'extensió d'aquest treball, es completerà en pròxims Quaderns)

Va néixer al poble de Sentmenat el dia 13 de novembre de l'any 1870. Va rebre les primeres lliçons de solfeig i piano de Mossèn Ramon Busquets de Moià i de Mossèn Miquel Ferrer d'aqueixa ciutat, formant part de les Escolanies que aquests mestres dirigien. Al cap d'un temps, prosseguí els seus estudis sota la direcció del compositor Josep Plans Baqués i més tard, es posà sota les ordres del mestre Càndid Candi assistint a la seva Acadèmia de Barcelona per a l'estudi de l'harmonia i del contrapunt.

En companyia del seu mestre senyor Plans, del distinguit pianista i condeixible seu, senyor Josep C. Quer i d'altres sobressortints artistes, va formar quartets i quintets obtenint vertaders èxits en totes les seves actuacions.

L'any 1889 va embarcar vers l'Uruguai, formant en el Salto Oriental, població d'uns cinquanta mil habitants, una orquestra composta de 24 professors que, com a especial distinció, tenia al seu càrrec els concerts del Prado.

Al cap de poc temps, fou sol·licitada la seva direcció per una companyia de sarsuela, procedent d'un dels millors teatres de Buenos Aires, que actuava a Concordia, càrrec que va exercir tan encertadament, com el de director d'una companyia d'òpera que substituí la primera després d'unes quantes temporades d'actuació.

Aprofitant les poques hores que li quedaven lliures, organitzà l'Orfeó Salteño a través del qual donà a conèixer les més populars obres del mestre immortal Clavé i els més populars cants de la nostra terra.

Amb motiu dels actes que se celebren pel jubileu de la Reina Victòria, la Colònia Anglesa de Paysandú, sol·licità els seus serveis com a director dels festivals artístic-musicals obtenint un clamorós èxit acompanyat de valuosos premis i altes recompenses.

De tornada a Salto Oriental rebé el nomenament de Mestre de Capella i organista de la parròquia de la Mare de Déu del Carme, fundant el cor de filles de Maria, -on conegué la seva futura esposa Rosa Verme Claverie-, conjunt que arribà a interpretar obres de tanta

importància com la "Missa de Santa Cecília" de Gounot, "Caridad" de Rossini, "Bendita sea tu Pureza" del mestre català senyor Barba i moltes d'altres tant o més celebrades.

Foren molts els èxits, les distincions, els premis i els aplaudiments aconseguits en aquelles llunyanes terres, però tot això no era suficient per assaujar l'enyoraça que, com a bon català, sentia per la seva terra, i decidí tornar a Sabadell on tants i tants bons amics l'esperaven. No hi valgueren pas el precs del regent de la parròquia del Carme, ni els dels nombrosos deixebles que deixava, ni tampoc els dels incondicionals amics i filharmònics que enfervorits amb la labor del mestre, aconseguiren l'edició d'una colla de les seves obres.

El dia 18 de desembre del 1900, no sense recança, deixava aquelles terres on tants braços se li obriren i d'on se n'emportava els millors records i també la més preuada de les conquestes: la seva esposa que, per sempre més, li recordaria aquell lloc on havia trobat tanta bona acollida i tants bons amics.

Diaris arribats del Salto Oriental, Concordia i Montevideo, havien publicat per la nostra ciutat els èxits del jove mestre Planas, per la qual cosa la seva reputació com a artista de gran vàlua

era de sobres coneguda. No és d'estriyar, doncs, que ja de nou a Sabadell li fessin tota mena d'ofertes, entre elles, la direcció del cor "La Industrial" i, a principis de l'any 1901, la creació de la coral del Centre Català, que debutà amb extraordinari èxit el desembre del mateix any. Acceptà aquests càrrecs i altres, però a condició de no percebre remuneració de cap mena, pуй, se sentia tan identificat amb aquells cantaires que ho donaven tot per res, que no volia ésser menys que ells i els ajudava amb tot el seu entusiasme i saber per poder aconseguir aquells aplaudiments que, en finalitzar les seves actuacions, eren la paga més esplèndida que poden rebre en compensació als seus sacrificis.

No obstant, els més significats èxits els obtingué a Barcelona en produir-se la unió de les Societats Euterpes amb l'Associació de Cors de Clavé, i a Múrcia en els concerts celebrats per la Federació de Cors Catalans, prenent la batuta en substitució del mestre Guiteras, aconseguint veritables ovacions i significatives mostres d'entusiasme.

La família Planas, era molt estimada per la seva simpatia, i això feia que, de tant en tant, rebessin mostres ben positives de l'afecte que els sabadellencs sentien per ells. La "Gaceta Artística" i el "Boletín Musical" del setembre de l'any 1901, dels quals hem extret algunes de les dades anteriors, publiquen un escrit que ens confirma ben clarament aquesta particularitat. Diu així: "El día 30 ó sea el viernes pasado, los Fatzendas i La Industrial obsequiaron con una serenata a la esposa de nuestro particular amigo Don José Planas, director de la citada sociedad coral. La orquesta ejecutó aplaudidas composiciones bajo la acertada batuta del señor Cassademont y el coro bajo la dirección de su citado maestro, cantó escogidas piezas, entre las cuales fueron muy aplaudidas algunas de Clavé".

Invitados, coro y orquesta, fueron brillantemente obsequiados por la familia Planas-Verme".

El dia 6 de novembre de l'any 1904 se celebrà un grandios concert orquestral en el Teatre dels Camps de Recreu, amb un conjunt de 62 professors, que dirigits pel mestre Josep Planas i Argemí executaren el següent programa:

PRIMERA PART: "Ouverture" (de

l'òpera Oberon) de Weber; "Scherzo" (de Sogne d'une Nuit d'Été) de Mendelssohn; "Sigurd Jorsalfar" (a) Introducció. (b) Intermetzzo (c) Marxa Triomfal. SEGONA PART: "Cinquena Simfonia" (a) Allegro con brio. (b) Andante con moto. (c) Scherzo i final de Beethoven; TERCERA PART: "Våren" (segona melodia Elegíaca) de Grieg; "Gavota" (en mi) de Bach; "L'Arlessienne" (a) Pastoreale. (b) Intermezzo. (c) Minuet. (d) Fàrànola. de Bizet; "Gran Marxa Hongaresa" de Berlioz.

L'orquestra estava composta pels instruments i executants següents: *Violí Concertí*: Josep Munner. *Violins Primers*: Pere Solana, Valentí Marçet, Joan Torres, Josep Segura, Joan Pujol Mateu, Josep Costa, Mateu Rifà, Josep Font, Félix González, Joaquim Costa i Vicenç Tàrrega. *Violins Segons*: Miquel Casanovas, Homer Garrit, Joaquim Giménez, Josep Soler, Santiago Burgués, Salvador Bofarull, Enric Puigjaner, Pere Roca, Francesc Cutil i Esteve Serra. *Violes*: Rafel Gálvez, Jordi Estera, Francesc Puigjaner, Joan Gumbert, i Pere Martí. *Violoncels*: Santiago Baucís, Josep Romagosa, i Josep Castro. *Contrabaixos*: Pere Valls, Francesc Olivé, Joan Esbert i Pere Tiana. *Arpista*: Dolors Sànches de Puigjaner. *Flautes*: Josep Vila i Joan Casarramona. *Flautí*: Eduard Soler. *Oboès i Corn Anglès*: Giordani Giordano i Cassià Carles. *Clarinets*: Josep Nori (1er.), Pere Figueres (2on.), i Silvestre Palà (3er.). *Fagots*: Joaquim Sadurní (1er.) i Ferran Pascual (2on.). *Cornetins*: Anton Tarragó (1er.), Claudi Mas (2on.), Celestí Escolà (3er.) i Josep Vilatobà (4art.). *Trompes*: Santiago Ríchart (1a.), Rafel Lleida (2a.) Ramon Nolla (4ta.) i Jaume Cusidó (5ta.). *Trombones*: Narcís Lladó (1er.), i Narcís Cos (2on.). *Trombó Baixa*: Faustí Galí. *Tuba*: Ramon Milà. *Timbals*: Narcís Sola Sagalés. *Caixa*: Joan Isern. *Bombo i Plats*: Andreu Olivé.

A continuació, reproduïm els escrits publicats en els Diaris a resultes d'aquest concert en els quals es nota un extraordinari partidisme.

DIARI DE SABADELL s'expressa així: "El pasado domingo por la tarde tuvo lugar en el grandioso coliseo Campos de Recreo, el concierto iniciado i dirigido por nuestro particular amigo D. José Planas Argemí. Aunque no fuimos invitados a la fiesta y aún que a nuestro entender los precios eran demasiado subidos, para que no se nos tachara de poco filarmónicos y para poder informar de lo sucedido a nuestros queridos lectores, compramos la butaca corres-

L'ORFEO en el Teatre Principal de Sabadell.

pondiente, y entramos en el Teatro media hora antes de empezar el espectáculo. Lo primero que pasó por nuestras manos fue un programa del concierto en el cual aparece el retrato del Mtro. sentmenatense, como queriendo decir: Aquí estoy! y en efecto allí está y de ello no estaría muy contento si supiese el concepto que ha merecido a los verdaderos músicos el acto realizado. Hemos de advertir que en nuestras columnas, y en diferentes ocasiones, y con gusto extraordinario, hemos aplaudido al Sr. Planas y que aún no ha cumplido medio año, en ocasión de publicar su retrato, insertamos un artículo de nuestro amigo Don Juan Costa y Deu en el cual se biografiaba al referido maestro tributándose toda clase de elogios, pero hemos de decir también, que siempre habíamos creído al Sr. Planas y Argemí, poseedor de dos cualidades altamente honrosas para un artista: el desinterés y la modestia. El acto realizado nos ha probado que ni peca de modesto, ni tiene ningún pelo de desinteresado. Lo probaremos si conviene y tal vez antes de terminar estas cuartillas que las cajas nos esperan. Pero conste ante todo, que si alguna censura aparece en estas líneas, es inspirada por el deseo que nos anima de evitar actos ridículos, que muy poco nos favorecen y que muy poco de bueno dicen en pro de sus iniciadores. La concurrencia fué numerosa i distinguida como era de esperar. La desahogada posición del amigo Planas desde su regreso de las Américas, le ha proporcionado alternar con la aristocracia sabadellense, y, como que no ha necesitado expendedor de localidades, se comprende la concurrencia numerosa que asistió al concierto. Nos ha producido pena estos últimos días verlo entrar de casa en casa, como pidiendo limosna, para obtener un puñado de pesetas o un puñado de aplausos, que ambos los

habrá recibido por compromiso y no por que los mereciera como director de sesenta profesores que ejecutan un programa de los más notables que existe dentro de la música y que forman parte de las agrupaciones artísticas más distinguidas de la capital. Si no hubieran habido las relaciones y compromisos, en el teatro se habrían contado más profesores que espectadores, por que aunque sea una verdad dolorosa, fuerza es decirlo, en Sabadell no existen esos "amateurs" de que siempre se habla. No ha pasado mucho tiempo desde que el aventajado Casiano Casademont celebró un concierto digno de todo elogio en el Teatro Euterpe, y todos sabemos los resultados que produció la fiesta. En el mismo Campos de Recreo, Pepe Massllovet, efectuó uno, a últimos del pasado verano, y si los tales amantes hubiesen existido, el teatro se hubiera llenado por completo, por que se trataba de un compatriota que se despedía de su patria, y por que nos daba a conocer música original que había sido aplaudida en los teatros de la villa y corte. Pero Planas Argemí, se lo ha guisado y se lo ha comido, y gracias a esta razón, para el vulgo ha obtenido un brillante éxito, pero para los que no hacen caso de los aplausos tributados por la amistad, ni de los elogios que las relaciones proporcionan, ha sufrido un verdadero fracaso. No queremos decir con estas líneas que el concierto orquestal que nos ocupa resultó una lata, como se dice vulgarmente, antes al contrario, fué una fiesta musical muy agradable, pero hemos de tener en cuenta que ni los profesores que vinieron de Barcelona ni algunos de esta ciudad, necesitaban la batuta del señor Planas para ejecutar el selecto repertorio que nos sirvieron, y que al presentarse el Sr. Planas a dirigir notabilidades como José Munner es de una inmodestia atroz. Quien lo contrario diga ni entiende de música, ni de cosa parecida. El maestro Planas al cual reconocemos buenas aptitudes para dirigir coros como "La Industrial" y el de la "Academia Católica", no lo creamos capaz para director de una orquesta completa y sobresaliente como la que nos cautivó durante la tarde del último domingo. Podemos demostrarlas y probarlas cuantas observaciones dejamos hechas, apoyados con nuestros humildes conocimientos de música, con el trabajo rutinario que efectuó el Sr. Planas mismo, y con autorizadas observaciones que sobre carrera tan delicada han hecho hombres de indiscutible autoridad como Piferrer, Clement y mil otros".

Es una gentilesa de

Radio Grau

DISCS -

ALTA FIDELITAT -

TELEVISIÓ EN COLOR -

ELECTRODOMÈSTICS -

Rambla, 14

Tel. 725 93 33